

UCHWAŁA

Dnia 14 listopada 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Wojciech Katner

SSA Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa J. D.

przeciwko M. R.

o zapłatę,

po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym

w dniu 14 listopada 2012 r.,

zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy

postanowieniem z dnia 14 czerwca 2012 r.,

"Czy datą początkową, od której należy liczyć dwutygodniowy termin do złożenia wniosku o wydanie postanowienia, przyznającego wierzycielowi koszty postępowania zabezpieczającego, a określonego w art. 745 § 2 k.p.c., winna być data faktycznego uprawomocnienia się postanowienia komornika o ustaleniu kosztów postępowania zabezpieczającego po upływie terminu dla stron do ewentualnego wniesienia zażalenia na to postanowienie, czy też data - w praktyce znacznie późniejsza, w której komornik dokonał stwierdzenia prawomocności postanowienia o ustaleniu kosztów postępowania zabezpieczającego?"

podjął uchwałę:

Wniosek wierzyciela o przyznanie kosztów postępowania zabezpieczającego, powstałych w związku z wykonaniem zabezpieczenia uzyskanego na podstawie art. 479^{19a} k.p.c., obowiązującego do dnia 2 maja 2012 r., powinien być złożony w terminie dwóch tygodni od dnia uprawomocnienia się postanowienia komornika o ustaleniu tych kosztów (art. 745 § 2 k.p.c. *per analogiam*).

Uzasadnienie

Przedstawione do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne powstało przy rozpoznawaniu przez Sąd Okręgowy zażalenia na postanowienie Sądu Rejonowego, oddalające wniosek wierzyciela, złożony na podstawie art. 745 § 1 k.p.c., o przyznanie – powstałych w związku z wykonaniem zabezpieczenia uzyskanego na podstawie art. 479^{19a} k.p.c. - kosztów postępowania zabezpieczającego.

Sąd pierwszej instancji, stosując w drodze analogii art. 745 § 2 k.p.c., stwierdził, że przewidziany w tym przepisie dwutygodniowy termin do złożenia wniosku o przyznanie kosztów postępowania zabezpieczającego, należy liczyć od uprawomocnienia się postanowienia komornika, na podstawie którego ustalone zostały koszty wykonania zabezpieczenia (art. 770 w zw. z art. 743 § 1 k.p.c.). Skoro postanowienie komornika z dnia 3 października 2011 r. uprawomocniło się 13 października 2011 r., wniosek wierzyciela o przyznanie kosztów postępowania zabezpieczającego złożony w dniu 20 grudnia 2011 r., należało oddalić.

Sąd Okręgowy powziął wątpliwość odnośnie do sposobu liczenia terminu do złożenia wniosku, który był przedmiotem rozstrzygnięcia przez Sąd pierwszej instancji, wskazując na celowość jego liczenia od dnia, w którym komornik stwierdził prawomocność postanowienia ustalającego koszty wykonania zabezpieczenia. W uzasadnieniu przedstawionego zagadnienia prawnego wskazano, że sądy powszechne oddalają przedmiotowe wnioski jako przedwczesne w sytuacji, gdy - mimo zachowania dwutygodniowego terminu liczonego od uprawomocnienia się postanowienia komornika - składane są bez postanowienia stwierdzającego ich prawomocność. Sąd Okręgowy podniósł, że uzyskanie takiego postanowienia, które komornik wydaje na podstawie art. 364 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. nie jest możliwe w tym terminie.

W rozpoznanej sprawie komornik nie wydał takiego postanowienia, ograniczając się do zaopatrzenia postanowienia wydanego na podstawie art. 770 k.p.c., biurową wzmianką o prawomocności, która ma jedynie znaczenie techniczne i nie wywołuje żadnych skutków procesowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zagadnienie dotyczące rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zabezpieczającego w sytuacji, gdy powstały one po wydaniu przez sąd orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie było przedmiotem rozważań – w przypadku nakazu zapłaty, będącego tytułem zabezpieczenia (art. 492 § 1 k.p.c.). Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 22 września 1995 r., III CZP117/95 (OSNC 1995, nr 12, poz. 179) wyjaśnił, że brak regulacji w tym zakresie należy wypełnić przez zastosowanie w drodze analogii art. 745 § 2 k.p.c. w brzmieniu wówczas obowiązującym. Oznaczało to, że wniosek o przyznanie kosztów postępowania zabezpieczającego, którymi z reguły są koszty wykonania zabezpieczenia przez komornika, powinien być złożony w terminie dwóch tygodni, liczonym od chwili uprawomocnienia się postanowienia komornika o ustaleniu tych kosztów (art. 770 w zw. z art. 743 § 1 k.p.c.). Pogląd ten spotkał się z aprobatą przedstawicieli nauki oraz podtrzymany został w orzecznictwie (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2001 r., II CKN 366/00, Prawo Bankowe 2001, nr 4, s. 20 oraz z dnia 9 maja 2002 r., II CKN 639/00, nie publ.).

Znowelizowany na podstawie ustawy z 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 172, poz. 1804) art. 745 § 1 k.p.c. stanowi, że o kosztach postępowania zabezpieczającego sąd rozstrzyga w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie, a o kosztach postępowania zabezpieczającego powstałych później rozstrzyga na wniosek sąd, który udzielił zabezpieczenia. Nowelizacją nie została objęta kwestia, w jakim terminie powinien zostać złożony wniosek o przyznanie kosztów postępowania zabezpieczającego powstałych po uprawomocnieniu się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie. Aktualne pozostało zatem – podobnie jak w okresie obowiązywania art. 745 § 1 k.p.c. w brzmieniu sprzed nowelizacji – zastosowanie w drodze analogii unormowania przyjętego w art. 745 § 2 k.p.c. W rozważanym przypadku oznacza to, że dwutygodniowy termin do wystąpienia z wnioskiem o przyznanie kosztów zabezpieczenia uzyskanego na podstawie wyroku sądu pierwszej instancji stanowiącego z chwilą wydania tytuł zabezpieczenia (art. 479^{19a} k.p.c.), należy liczyć od dnia uprawomocnienia się postanowienia komornika ustalającego koszty postępowania

zabezpieczającego. Powołany art. 479^{19a} k.p.c. został uchylony na podstawie ustawy z 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. Nr 233, poz.1381), która weszła w życie z dniem 3 maja 2012 r.

Za przyjęciem poglądu, że jedyną chwilą, która jest miarodajna dla uznania, że bieg tego terminu rozpoczął się po uprawomocnieniu się postanowienia komornika o ustaleniu kosztów zabezpieczenia, nie zaś po dniu, w którym komornik zaopatrzył to postanowienie wzmianką o stwierdzeniu jego prawomocności, przemawiają następujące względy.

Stwierdzenie prawomocności orzeczenia na podstawie art. 364 § 1 k.p.c. ma charakter wyłącznie deklaracyjny i w żadnej mierze nie wpływa na datę rzeczywistego uprawomocnienia się orzeczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z 5 lipca 2002 r., III CKN 657/00, OSP 2004, nr 2, poz. 18). Bez znaczenia w tym zakresie jest tym bardziej zaopatrzenie postanowienia komornika w biurową wzmiankę o stwierdzeniu prawomocności. Wskazane czynności mogą być i z reguły są dokonywane – co potwierdza przypadek w rozstrzyganej sprawie – po długim czasie od uprawomocnienia się orzeczenia.

Oczekiwanie na zaopatrzenie postanowienia komornika w biurową wzmiankę o stwierdzeniu prawomocności bądź wydania postanowienia o stwierdzeniu prawomocności prowadziłyby do rozwiązania nieracjonalnego, a ponadto powodowałyby, że bieg wspomnianego terminu rozpoczynałby się od dokonania czynności niemającej żadnego znaczenia prawnoprocesowego, albo wprawdzie mającej taki charakter, ale dokonywanej przede wszystkim na potrzeby wykonania orzeczeń z reguły nienadających się do egzekucji, nie zaś w celu otwarcia się terminu do dokonania czynności procesowej, którą w rozpatrywanym przypadku było złożenie wniosku o przyznanie kosztów postępowania zabezpieczającego.

Wbrew rozumowaniu zaprezentowanemu w uzasadnieniu przedstawionego zagadnienia prawnego, liczenie wspomnianego terminu od rzeczywistego uprawomocnienia się postanowienia komornika o ustaleniu kosztów postępowania zabezpieczającego, nie jest obciążone ryzykiem utraty roszczenia o zwrot tych kosztów z powodu niezachowania terminu. Postanowienie komornika ustalające

koszty postępowania zabezpieczającego ma w sprawie o przyznanie tych kosztów znaczenie prejudycjalne, jest bowiem konieczne, aby sąd mógł rozstrzygnąć o zwrocie kosztów postępowania zabezpieczającego. Dopóki postanowienie komornika nie stanie się prawomocne, sąd nie może rozstrzygnąć o roszczeniu o zwrot kosztów postępowania zabezpieczającego. W razie zatem złożenia wniosku o przyznanie kosztów postępowania zabezpieczającego przed uprawomocnieniem się postanowienia komornika o ustaleniu ich wysokości, nie zachodzi konieczność – wbrew sugestii Sądu Okręgowego – oddalenia tego wniosku, jako przedwczesnego, lecz sąd powinien wstrzymać się z rozpoznaniem wniosku do chwili jego uprawomocnienia, co z reguły stwierdzi po zbadaniu akt komorniczych. W razie natomiast powzięcia wiadomości, że postanowienie komornika zostało zaskarżone, sąd stosując art. 177 § 1 pkt 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. może zawiesić postępowanie w sprawie o przyznanie kosztów postępowania zabezpieczającego, nie budzi bowiem wątpliwości, że postępowanie w sprawie ustalenia kosztów postępowania zabezpieczającego jest innym postępowaniem cywilnym w rozumieniu art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c.

Należało więc uznać, że złożony na podstawie art. 745 § 1 k.p.c. wniosek wierzyciela o przyznanie kosztów postępowania zabezpieczającego, powstałych w związku z wykonaniem zabezpieczenia uzyskanego na podstawie art. 479^{19a} k.p.c., obowiązującego do dnia 2 maja 2012 r., powinien być złożony w terminie dwóch tygodni od dnia uprawomocnienia się postanowienia komornika o ustaleniu tych kosztów (art. 745 § 2 k.p.c. *per analogiam*).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w uchwale (art. 390 k.p.c.).